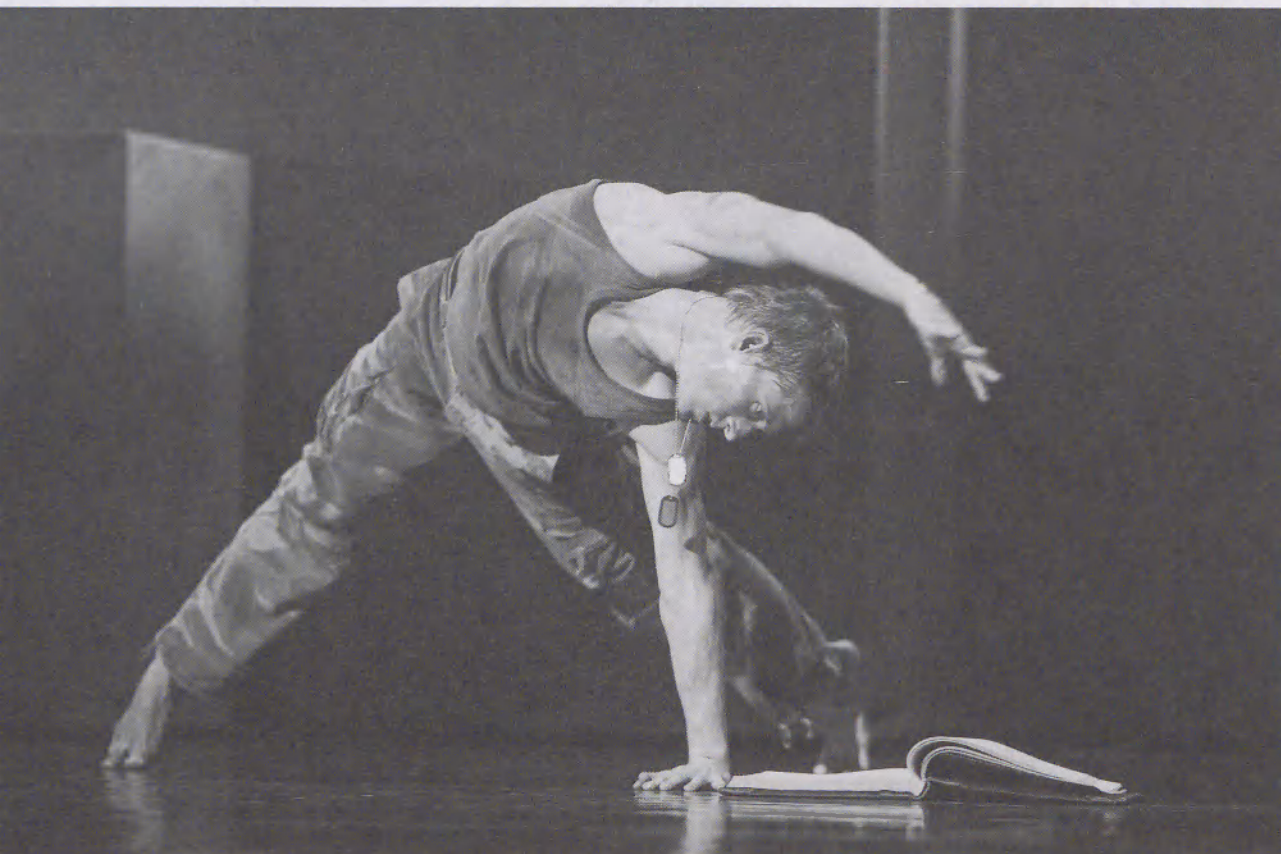

Szoboszlai Annamária

Szállóígés ígétlenségek

A MENNYEI VÁROS; A KATONA TÖRTÉNETE

Juronicus Tamás koreográfiái közérthetőek. Kedveli a látványos színpadi megoldásokat és az olykor meglepő át- és újraértelmezéseket. Karakterétől távol áll a gondolati mélyfúrás, a szent hevületű kinyilatkoztatás, de a pletyka felületessége is. A legújabb, Budapesten debütáló darabjai azonban – talán a választott örök, közös emberi téma ürügyén – cirkalmas körmondatokba váltanak, és beszélnek-afektálnak, anélkül hogy mondanának valamit. Állításokat, értekezést nem kérek számon, de érvényes viszonyulást, hiteles alkotói szándékot igen. A rendező-koreográfus, bár megpróbálja aktualizálni János Jelenések könyvének apokaliptikus látomásait és *A katona történetének*

FENT:
Szarvas Krisztina,
Tarnavölgyi Zoltán,
Czár Gergely,
Fehér Laura és
Finta Gábor
A mennyei
városban

LENT:
Czár Gergely
A katona
történetében

Dusa Gábor
felvételei

népesei Faust-históriáját, de néhány közhelyes, erőltetett motívumtól eltekintve megreked a külsőségek, a szcenikai megoldások vagy épp a szöveg szintjén, s az emberiség „ősi félelmei” (idézet a darabhoz mellékelt ismertetőből) köré egy impozánsan lapos hordószónoklatot kanyarít.

A *mennyei város* anélkül demitologizálja a *Jelenések könyvét*, hogy valójában ez szándékában állna. Nem készít meghökkentően egyértelmű, radikálisan bizarr XXI. századi átíratot, amely korszakkötelező, flegma iróniával életlenné élezné a bűnhődés történetét. Talán ha megtenné...

A nagyszabású – Juronics szóhasználatával élve – „összművészeti” oratóriumban van tetemes létszámú énekkar, Bábel tornyát idéző sűrű díszletmonstrum; János apostol (Altorjay Tamás), valamint a tér mélyéről előszálló, vetített óriás fény-igék „segítik” a tájékozódást. A szólóénekes és a kórus váltakozó megszólalásaiban szinte már észre sem venni a tizenkét táncost, a dagályos zenei-képi világ kimossa az emlékezetből a táncbetétek jobb pillanatait is. Lendvay avítottan fennkölt zeneműve, Altorjay eldöntetlen kvázi-narrátor szerepköre, a miseruhás szegedi énekkar és a hol sírjaikból kikelt halottakat, hol bukott angyalokat játszó fehér gézruhás táncosok egymás díszítményeivé lesznek a díszítményben. A legmodorosabb megoldás mind közt a színpadot a nézőtértől teljes felületén elhatároló, alig látható háló, amelynek elsődleges, pusztán technikai funkciója, hogy látható legyen a távolból közelítő „isteni ige lángja” (a vetített felirat). Ez az arcpirítóan giccses képi effektus egyrészt sokszor olvashatatlan, másrészt a *Jelenések*ből teljességgel inadekvát módon kiragadott szöveginformációt ad a nézőnek. Felsorolja többek közt a hét gyülekezet nevét, amelyhez az apostoli intés szól, egy-egy kiragadott kulcsszóval tapogatja körül az eredeti írást, csakhogy annak szimbolikája és titkos értelme szemernyt sem kódolódik a színpadi játékba.

Juronics nem értelmez, nem helyez kontextusba – feltéve, ha a Frenák-koreográfiák emblematiszta zakófelcsőinek importálását a piros születésnapos (McDonald's-os) papír fejfedőkkel nem tekintjük annak. Helyette egy definiálatlan, közös ismeret- és félelemnyagra apellál. Így a darab kizárólag a külsőségekben, az *anyag*i monumentalitásában identifikálódik.

A második darab sem javít az összképen. A koreográfus-rendező ugyanis *A katona történetében* belesétál Sztravinszkij és Ramuz közel egy évszázados csapdjába. A színpadra szánt, csak a legfontosabb fordulót megőrző mesében a szerzők „összművészeti-ségben” igyekeztek egyesíteni zenét, táncot és színészi játékot. Juronics követi is az eredeti elképzeléseket, meg nem is. Seregszemlével kezd, felsorakoztatja a színen a teljes szereplőgárdát: ábrándos kék szemű táncos a katona, kövérkés, pirosposzsgás stüszivadász (Megyeri Zoltán) a sötétebbik fele; lesz vagy fél tucat királykisasszony; ott a duplikált ördög és a később láthatatlanná váló teljes zenekar. Megtartja a mesélőt, aki rímekben szedett sorait a zene dallamára, énekekben mondja el, a mai nézőben az első perctől rosszféle musical-utánérzést kelte. Az ördög és a katona párbeszédében viszont – kiragadva természetes környezetéből – a vásári komédiázás hangját csempészi a színházi térbe.

Raadásul felülírja Vitéz László, a népi bábhős és örök ördög ellenfelének viszonyát: megkérdőjelezi az ember kötelező győzelmét, a jó diadalát a rosszon. A bolyhos ördög (Székelyi József) és a puhány, haszonleső katona egyazon szintre kerül. Nincs kinek szurkolnunk.

A mixtúrából teatrális melodráma kerekedik, ez a teatralitás azonban nem hat provokatívan, szimplán csak ósdi és mondanivaló nélküli, amit sem a tőzsdeindexes varázskönyv, sem a terepruhás, dögcédulás katona nem tud maivá, érvényessé mágiázni – a sztorit a múltbeli vásári mutatványosbódékba visszarántó, fordított Vitéz László-jelenetek meg még kevésbé. Ez utóbbi elem a tőzsdeindexes „korszerűsítéssel” úgy kavar bele a mese zárt, sajátos logikai rugók szerint működő világába, és üt rést a formán, hogy a felbolygatott anyaggal aztán nem tud mit kezdeni. Az egész játék következtelen és céltalan egyszerre, hisz a hegedűt sem helyettesíti – például – mp3 lejátszó, a királykisasszony sem modernizálódik egy multi-giga vállalkozás egyetlen örökösévé, és a katona sem az interneten keresztül igyekszik felvenni a kapcsolatot rég nem látott édesanyjával. Ez a félkész megoldás még azzal sem védhető, hogy a táncrészletek az eredeti mese világát követik, míg a félig báb, félig ember szereplők a jelenkor szülöttei. De a legbizarrabb elem, hogy Juronics megtartja az egy évszázaddal ezelőtti szerzőpáros ötletét: a királylányból a maga leplezetlen valójában előbúvó, vörös ördögfigurát formál. Anno, amikor bemutatták, biztosan katartikus lehetett az ördög ördögként való színre lépése, ma azonban kétséges, hogy a *chippendale* táncos és Pókember keresztezésével született, boxeralsós, nyakkendő kan ördög a kívánt hatást éri-e el. *A katona története* így egy meséből lett, hibrid állapotú, kritikai hangokkal is próbálkozó „összművészeti” tévedés.

Mindkét egyfelvonásosban a jó pillanatokat is elfedi a zavaros körítés, a kiforratlan gondolatmenet, a „valamiről beszélni” vágya. Az alkotóelemek – a zene, az ének, a tánc és a színészi játék – csak látszólag vannak összedolgozva, valójában nem reagálnak egymás finom hangjaira, apró rezdüléseire. Juronics Tamás, aki mindig hangsúlyozza, hogy darabjai a közönségnek készülnek, úgy tűnik, látványos, de gondolatilag egyre inkább egyszerűsödő darabokkal szolgálja a „közízlést”.

A MENNYEI VÁROS; A KATONA TÖRTÉNETE (Szegedi Kortárs Balett, Szegedi Nemzeti Színház, Nemzeti Táncszínház, Művészetek Palotája)

Zene: Lendvay Kamilló (*A mennyei város*), Igor Sztravinszkij (*A katona története*). **Díszlet, jelmez:** Molnár Zsuzsa. **Fény:** Stadler Ferenc. **Társrendező:** Almási-Tóth András. **Csellószólo:** Kőrösi Györgyi. **Karmester:** Gyüdi Sándor. **Rendező-koreográfus:** Juronics Tamás. **Szereplők:** Altorjay Tamás, Czár Gergely, Csetényi Vencél, Fehér Laura, Finta Gábor, Hajszán Kitti, Haller János, Horváth Illés, Horváth Miklós Gergő, Megyeri Zoltán, Palman Kitti, Szarvas Krisztina, Székelyi József, Tarnavölgyi Zoltán, Tóth Andrea, Zsádon Flóra.